

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Herri Batasuna ve Batasuna/İspanya – 25803/04

Karar 30.6.2009 [5. Daire]

Madde 11

Madde 11–1

Dernek kurma özgürlüğü

Terörist bir örgüte bağlı siyasi partilerin kapatılması: *İhlal yok*

Olaylar: Herri Batasuna siyasi örgütü seçim koalisyonu amacıyla oluşturulmuş ve 1979 genel seçimlerine katılmıştır. 1986'da Herri Batasuna İçişleri Bakanlığı'nın siyasi parti siciline kaydedilmiştir. 2001'de başvuru Batasuna siyasi parti olarak kaydedilmeyle ilgili belgeleri siyasi parti sicil bürosuna vermiştir.

Haziran 2002'de İspanya Parlamentosu 6/2002 sayılı Siyasi Partiler Hakkında Kanun'u ("LOPP") kabul etmiştir. Yeni yasada getirilen esas yenilikler siyasi partilerin örgütlenmeleri, işleyişleri ve faaliyetleriyle ilgili 2. Kısım ve siyasi partilerin faaliyetlerinin mahkemelerce durdurulması ve kapatılmalarıyla ilgili 3. Kısımda bulunmaktadır. Ağustos 2002 tarihli bir kararla, *Audiencia Nacional* merkez tahkikat hâkimi, Batasuna'nın faaliyetlerinin durdurulmasına ve partinin üç sene boyunca kapalı kalmasına, merkezle şubeleri Herri Batasuna ve Batasuna tarafından kullanılabilecek şekilde, karar vermiştir. Eylül 2002 tarihinde, kamu avukatı, İspanya Hükümeti adına, demokrasi, Anayasal değerler, demokratik yöntem ve vatandaşların haklarıyla kopuşu inkar edilemez bir şekilde gösteren davranışlarda bulunmak suretiyle yeni LOPP'u ihlal etmekten dolayı, Herri Batasuna ve Batasuna siyasi partilerinin kapatılmaları için, Yüksek Mahkeme'ye başvurmuştur. Aynı gün, kamu genel savcısı Herri Batasuna ve Batasuna siyasi partilerinin LOPP'a dayanılarak kapatılması için Yüksek Mahkeme'ye başvurmuştur. 2003'te Batasuna LOPP'un Anayasa'ya uygunluğunun Anayasa Mahkemesi'ne sorulmasını ve bunun bekletici mesele yapılmasını talep etmiştir. Ancak Yüksek Mahkeme LOPP'un Anayasa'ya uygunluğuyla ilgili olarak Batasuna tarafından ileri sürülen itirazların Anayasa Mahkemesi'nin Mart 2003'te verdiği bir kararında incelendiği ve reddedildiğini hatırlatmış ve Batasuna'nın bu talebini reddetmiştir. Yüksek Mahkeme, "terörizmden taktiksel olarak ayrılma stratejisi" izledikleri gerekçesiyle, Herri Batasuna ve Batasuna partilerini yasa dışı ilan etmiş ve kapatılmalarına karar vermiştir. Mahkeme söz konusu partiler arasında ve bunlarla ETA terör örgütü arasında esas bir benzerlik olduğunun ve "bu partilerin özde aynı ideolojiye sahip oldukları ve çok sıkı bir şekilde ETA tarafından kontrol edildikleri"nin kanıtlandığına kanaat getirmiş ve "ETA tarafından önceden planlanmış operasyonlar silsilesi çerçevesinde farklı zamanlarda kurulmuş farklı tüzel kişiler görüntüsü ardında gerçekte tek bir kişinin, yani ETA terör örgütünün

yattığı” sonucuna varmıştır. Kararını LOPP’a dayandıran Yüksek Mahkeme söz konusu partilerin mal varlıklarını da bu yasaya dayanarak tasfiye etmiştir. 2004 tarihli iki kararla, Anayasa Mahkemesi başvurucların Yüksek Mahkeme kararına karşı yaptıkları *amparo* başvurusunu reddetmiştir.

Hukuk: Başvurucu siyasi partilerin kapatılması dernek kurma özgürlüklerinin kullanılmasına yapılmış bir müdahaledir. LOPP siyasi partilerin örgütlenme ve işleyişleri ile faaliyetlerinin mahkeme kararıyla durdurulması veya partilerin kapatılmasına yol açabilecek davranışları yeteri kadar açık bir şekilde düzenliyordu. Yüksek Mahkeme’nin başvuruclar partilerin kapatılması için dikkate aldığı eylemler LOPP’un yürürlüğe girmesinden sonra işlenmiştir. Sonuç olarak, söz konusu müdahale “yasayla öngörülmüştü”. Ayrıca, kapatma kararı, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması başta olmak üzere, 11. maddede sıralanmış birçok meşru amacı hedefliyordu.

Müdahalenin demokratik bir toplumda gerekliliği ve orantıllığı meselesine gelince, öncelikle başvuruclar partilerin kapatılmasının “zorunlu bir toplumsal ihtiyaca” cevap verip vermediğini ve sonrada, gerekirse, bu cezanın “takip edilen meşru amaçlarla orantılı” olup olmadığını incelemek gerekecektir. Yüksek Mahkeme, kapatma kararını verirken, başvurucların ETA örgütü tarafından işlenen eylemleri kınamadıklarını belirtmekle yetinmemiş, başvuruclar siyasi partilerin ETA’nın terör stratejisinin enstrümanları olduğu sonucuna varmaya izin veren hareketlerini sıralamıştır. Bu unsurlar esas olarak iki grupta toplanabilirler: Bir taraftan, bir toplumsal çarpışma ortamı favorize edenlerle, öbür taraftan, ETA’nın yürüttüğü terörizme zımnî bir destek faaliyeti oluşturanlar. Ulusal yargı organlarının da belirttikleri gibi, bir bütün olarak, şiddete açık destek vermeye çok yakın davranışlar ve terörizmle görünüşe göre bağlantılı olan insanlara övgüler yağdırılması söz konusudur. Ayrıca, başvuruclar partilerin yönetici ve üyelerinin, Yüksek Mahkeme’nin bahsettiği, söylem ve eylemleri, amaçlarını gerçekleştirmek için şiddete başvurmayı dışlamamaktadır. AİHM, başvurucların, Yüksek Mahkeme’nin bahsettiği davranışlardan hiç birisinin LOPP’taki siyasi partilerin kapatılma gerekçeleri içinde yer almadığı yönündeki argümanlarına katılmamaktadır. Bir bütün olarak başvurucların eylemleri İspanya Anayasası’ndaki demokratik ilkelere özünde aykırı olan siyasi projelerini yürütme stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Bu LOPP’ta düzenlenen ve terör örgütlerinin Anayasal düzeni veya kamu barışını ciddi bir şekilde bozmaktan ibaret amaçlarına ulaşmak için ortaya koydukları eylemi siyasi olarak tamamlamak ve desteklemek şeklinde ifade edilen bir kapatılma gerekçesidir. Bu olayda, ulusal yargı organları sahip oldukları unsurları detaylı bir şekilde inceledikten sonra makul sonuçlara varmışlardır. AİHM’ye göre, Yüksek Mahkeme’nin başvuruclar partiler ile ETA arasında bir bağ olduğu sonucuna götüren muhakemesinden ayrılmayı gerektirecek hiçbir neden yoktur. Ayrıca, terörist eylemlerle ilgili olarak İspanya’nın, özellikle “politik olarak hassas olan Bask bölgesi”nin, yıllardır içinde bulunduğu durum dikkate alındığında, bu bağ nesnel olarak demokrasi için bir tehdit olarak değerlendirilebilir. Son olarak, Yüksek Mahkeme’nin tespitleri terörizme övgüyü mahkûm etme konusunda uluslararası endişeyle birlikte değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, başvuruclar siyasi partilere atfedilen söylem ve eylemler bu partiler tarafından öngörülen ve methedilen ve “demokratik toplum” konseptiyle zıt düşen toplum modelinin net bir görüntüsünü veren bir bütün oluşturmaktadırlar. Dolayısıyla, başvuruclar Yüksek Mahkeme tarafından verilen ve Anayasa Mahkemesi tarafından onanan cezanın, devletlerin sahip olduğu sınırlı takdir payı bağlamında bile, nesnel olarak “zorunlu bir toplumsal ihtiyaca” cevap verdiği kabul edilebilir. Şimdi sıra uyuşmazlık konusu müdahalenin takip edilen meşru amaçla orantılı olup olmadığına bakmakta. Yukarıda bahsedilen projelerin “demokratik toplum” konseptiyle zıt düşükleri ve İspanya demokrasisi için büyük bir tehlike taşıdıkları dikkate alındığında, başvuruclar verilen ceza, 11 § 2 maddesi anlamında, takip edilen meşru amaçla orantılıdır. Sonuç olarak,

kapatılma kararı, 11 § 2 maddesi anlamında, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için “demokratik bir toplumda gerekli” bir müdahale olarak değerlendirilebilir.

Sonuç: İhlal yok (Oybirliğiyle).

1 no’lu Protokol’ün 3. maddesi altında incelenmiş *Etxeberria, Barrena Arza, Nafarroako Autodeterminazio Bilgunea ve Aiarako ve diğerleri/İspanya* (n° 35579/03, 35613/03, 35626/03 ve 35634/03) ve *Herritarren Zerrenda/İspanya* (n° 43518/04) davalarına da bakınız.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce’dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi’nin insan haklarına destek Fonu’nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme’yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC’un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu’na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l’Europe/Cour européenne des droits de l’homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l’homme sont le français et l’anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l’homme du Conseil de l’Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l’homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l’a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l’affaire soit cité en entier et s’accompagne de l’indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l’homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l’adresse suivante: publishing@echr.coe.int.